

Protokoll fra møte i Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester i matkjeden i VKM, fredag 24. september 2004, kl. 09.30-15.00

Deltakere

Fra Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester i matkjeden:
Janneche Utne Skåre (møteleder), Jan Alexander, Kari Grave,
Marc Berntssen, Helle Katrine Knutsen, Helle Margrete Meltzer, Ole Bent Samuelsen

Forfall: Kåre Julshamn og Tore Aune

Fra sekretariatet til VKM:
Marie Louise Wiborg (Ref.)

Fra Mattilsynet
Are Sletta

1. Velkommen, registrering av eventuelle fravær og habilitet

Leder for faggruppen, Janneche Utne Skåre, ønsket velkommen til det andre møtet i Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester i matkjeden.

Møtet ble innledet med en kort presentasjonsrunde for medlemmer som ikke var tilstede på første møte 24. juni.

Skjema i forbindelse med habilitetserklæring ble delt ut på møtet. Veiledning til utfylling av habilitetsskjema er fortsatt under utarbeidelse i sekretariatet og vil bli sendt ut til medlemmene så snart som mulig. Medlemmene fikk muntlig forespørsel om habilitet, og ingen erklærte seg inhabile på dette møtet.

2. Godkjenning av dagsorden

Innkallelse og forslag til dagsorden for møtet ble godkjent med følgende endringer:

Sakene vedrørende kostholdsråd (04/505 og 04/508) ble besluttet behandlet samlet og vurdering av kostholdsråd i indre Ranfjod ble flyttet frem på dagsorden.

3. Oppfølging av saker fra forrige møte

Forskning

Hovedkomiteen i VKM har bedt faggruppene om å peke på områder der det er særlige kunnskapsmangler og der det er spesielt viktig at det igangsettes forskning. Faggruppen mente det er spesielt viktig å fremskaffe kunnskap om inntaks- og eksponering. Problemet med innhenting av slik kunnskap er at det ofte faller utenfor forvaltningens overvåkings- og kartleggingsprosjekter og utenfor det som regnes som gode forskningsprosjekter. Resultatet er at det i dag mangler finansiering til å fremskaffe vitenskapelig kunnskap om inntak og

eksponering av fremmedstoffer i befolkningen. Slik kunnskap er imidlertid nødvendig for å gjennomføre en risikovurdering. Faggruppen har følgende innspill vedrørende kunnskapsmangler/forskningsbehov:

- Eksponeringsforskning
- Probabalistiske metoder/Risikovurderingsmetodikk
- Metodikk for helhetsvurderinger
- Effektstudier (dette er meget ressurskrevende)

Utredninger

Faggruppen ble også bedt om å vurdere aktuelle områder som bør utredes nærmere. Det er her først og fremst tenkt på fagområder av betydning for hele- og/eller deler av risikovurderingene som skal utføres av VKM på oppdrag fra Mattilsynet. Faggruppen påpekte spesielt at datagrunnlaget for å kunne utføre en god eksponeringskarakterisering er av kritisk betydning og at datagrunnlaget ofte er mangelfullt. Faggruppen er kjent med at ulike etater og forskningsinstitusjoner har etablert databaser/systemer med forekomstdata. Disse databasene er imidlertid ikke tilgjengelig for relevante miljøer. Det er et sterkt behov for å få koordinert disse databasene, oppdatere dem, samt bedre tilgjengeligheten for eksterne brukere. Dette vil lette arbeide med å utføre risikovurderingene. Per i dag er det ikke mulig å ha en oversikt over alle relevante data i Norge på området.

Kartlegging av forskningsaktiviteter

Hovedkomiteen har bedt faggruppene om å kartlegge forskningsaktiviteter og forskningsmiljøer innen sine respektive ansvarsområder. Faggruppen ga sekretariatet i oppgave å gjennomføre en felles utredning for alle områdene som den skal dekke. Det ble foreslått at oppdraget kunne utføres av et konsulentfirma.

Supplering av faggruppen

En prosess med eventuell supplering av kompetanse i de enkelte faggruppene er i gang. Faggruppen påpekte at det ikke var ønskelig å utvide gruppen med faste medlemmer nå, både for at gruppen ikke skulle bli for stor og uhåndterlig, men også fordi det på det nåværende tidspunkt var vanskelig å forutsi hvilken kompetanse gruppen mangler. Faggruppen så imidlertid behov for å trekke inn folk med spesifikk kompetanse i enkelte saker. Oversikt over fagområdene hvor ekstern kompetanse kan være aktuelt å innhente:

- Naturlige gifter i planter
- Økotoksikologi (miljøforurensning)
- Blå-grønn-alger
- Modellering
- Epidemiologi
- Utvikling av analysemetoder for nye stoffer

Kurs

Arbeidet med å arrangere kurs i risikoanalyseprinsippet og risikovurderinger for hele VKM har startet. Hovedkomiteen arbeider videre med program for kurset som skal avholdes vår 2005. Faggruppen støtter dette initiativet.

Faggruppen mener det er behov for kurs i epidemiologi.

Annet

På forrige møte ble faggruppen enig om at FTM kunne brukes som en forkortelse for Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinerester i matkjeden. Etter

nærmere ettertanke er ikke FTM noen god forkortelse. Gruppen ble enig om å bruke Faggruppe 5 som kortversjonform (alle de åtte faggruppene i VKM har fått et nummer 1-8).

4. Samarbeidsformer og arbeidsmetoder

Både sekretariatet og medlemmene var enige om at noen saker ikke hadde hatt tilfredsstillende progresjon siden siste møte. Dette skyldes delvis at møtet ble holdt rett før sommerferien. For fremtiden kan det være fornuftig å avholde møte en stund før sommerferien begynner, slik at det blir tilstrekkelig med tid til å ferdigstille protokoll og saker før ferien.

Sakene som skal løses vil ikke ha en tilfredsstillende progresjon om ikke alle er sitt ansvar bevisst. Det er viktig at medlemmene responderer på e-post fra sekretariatet, samtidig som sekretariatet kun sender saksdokumenter som har en form og et innhold som lar seg kommentere. Sekretariatet bør være presis i sin formulering, med konkrete spørsmål og med tidsfrister for tilbakemelding. En person bør alltid få hovedansvaret for å følge opp hver enkelt sak når oppfølging er aktuell. Denne personen bør sørge for at progresjonen er tilfredsstillende og at sakene er godt forberedt til møtene.

Faggruppen er fornøyd med sekretariatets nye nummereringssystem* med oversiktstabell over alle utsendte sakspapirer fordi systemet hjelper medlemmene til å holde oversikt over alle dokumentene i hver enkelt sak.

* Forklaring til nummerering av dokumentene: ÅÅ/xNN-d

ÅÅ er tosifret årstall

x er nr. på faggruppen saken kommer fra (1-8, Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisiner i matkjeden er nr 5, eller 0 for hovedkomiteen).

NN er fortløpende nummerering fra 1-99

d er nr på dokument i saker hvor det finnes flere enn ett dokument

5. Saker til behandling i faggruppen

Grenseverdier for dioksinliknende PCB (04/502)

Mattilsynet har bedt om en risikovurdering av EUs forslag til grenseverdier for dioksinliknende PCB. Til nå har de ulike forslagene vært lite konkrete fra EUs side.

Sekretariatet la frem et forslag til oppsett for en risikovurdering som ble diskutert. Hovedfokus vil være rettet mot fisk, fiskeprodukter og fiskeolje siden disse produktene tidligere har vært vist å bidra vesentlig til inntaket av dioksiner og dioksinliknende PCB i den norske befolkningen.

Vedtak: Det var enighet i gruppen om at ut fra et risikovurderingsperspektiv er det best med en felles grenseverdi for dioksiner og dioksinliknende PCB. Det er det totale inntaket av disse stoffene som har betydning for eksponeringen i befolkningen. Utkast til risikovurdering av grenseverdier for dioksinliknende PCB skal utføres i henhold til forslag. Vurderingen kan ikke ferdigstilles før Mattilsynet har fremskaffet inntaksberegning for dioksiner/PCB. Mattilsynet skal informere sekretariatet om fremdriften for grenseverdisetting i EU etter møtet som avholdes 1. oktober. Nedsatt arbeidsgruppe må arbeide raskt og effektivt når tidsplan for videre arbeid i EU foreligger.

PBDE i drikkevann rundt Mjøsa (04/503)

Mattilsynet har bedt om en vurdering av PBDE i drikkevann og i avløpsslam fra Lillehammer. Forslag til vurderinger ble diskutert. Saken ble ansett som vanskelig fordi prøvegrunnlaget er svært mangelfullt. Enkelte kommentarer og endringer til vurderingene ble foreslått.

Vedtak: Sekretariatet endrer utkast til vurdering av PBDE i drikkevann fra Lillehammer og utkast til vurdering av PBDE i avløpsslam fra Lillehammer i henhold til kommentarer. Endrede utkast sendes ut til faggruppemedlemmene for kommentering og godkjenning.

Risikovurdering av PBDE (04/504)

Mattilsynet har bedt VKM gjennomgå tidligere risikovurderinger av PBDE samt å vurdere om det er tilstrekkelig med dokumentasjon til å fastsette tolerabelt inntaksnivå for PBDE. Arbeidsgruppen som skulle se på saken hadde ikke fått fullført arbeidet.

Vedtak: Ny dokumentasjon om PBDE (publikasjoner) i forhold til tidligere vurderinger skal gjennomgås. Arbeidsgruppen skal fremlegge et oppdatert dokument på det neste faggruppemøtet.

Vurdering av kostholdsråd i Sør-Varanger (04/505) og vurdering av kostholdsråd i indre Ranfjord (04/508)

Mattilsynet har bedt VKM om en risikovurdering av nye analyseresultater av dioksiner i fisk fanget i ferskvann rundt Sør-Varanger. Mattilsynet har også bedt faggruppen om å vurdere nye analyseresultater av miljøgifter i blåskjell fra Ranfjord.

Sekretariatet innledet diskusjonen med et utkast til notat vedrørende risikovurderinger som ligger til grunn for kostholdsråd - fremtidig behandling i VKM. Ny organisering medfører en klarere rolle- og ansvarsfordeling mellom Mattilsynet og VKM. For at arbeidet skal bli oversiktlig og helhetlig for faggruppemedlemmene og forbrukere er det blant annet nødvendig å utarbeide en oversikt over tidligere risikovurderinger som ligger til grunn for kostholdsrådene som eksisterer i dag. Problematikken rundt kostholdsråd vedrørende mat fra havner og fjorder tas opp som eget tema.

Faggruppen ga innspill og kommentarer på begge utkastene til vurdering av kostholdsråd i Sør-Varanger og i indre Ranfjord.

Vedtak: Notatet fikk foreløpig ingen status, men gruppen ble enig om at sekretariatet skal arbeide videre med det til neste møte i faggruppen. Notatet skal blant annet inneholde informasjon om tidligere risikovurderinger som ligger til grunn for kostholdsrådene. Mattilsynet, SFT og sekretariatet skal gjennomføre et samarbeidsprosjekt om historikken rundt kostholdsråd i havner og fjorder. Deler av prosjektet vil bli satt ut til et konsulentfirma.

Sekretariatet endrer utkast til vurdering av dioksiner i fisk fra vann i Sør-Varanger i henhold til kommentarer. Endret utkast sendes ut til faggruppemedlemmene for kommentering og godkjenning.

Faggruppemedlemmene ba Mattilsynet fremskaffe en mer oversiktlig fremstilling av resultatene for Ranfjord før gruppen kunne se nærmere på saken. Saken tas opp på nytt når ny rapport fra Mattilsynet foreligger.

Helhetssyn på fisk (04/506)

Mattilsynet har bedt VKM om en helhetsvurdering av fisk. Saken ble diskutert på hovedkomitémøtet den 23. september hvor det ble besluttet at leder og nestleder av hovedkomiteen og lederne for Faggrupper 5 og 7 lager forslag til mandat og sammensetning av en ad hoc gruppe. Nasjonalt råd for ernæring inviteres til å oppnevne et medlem til ad hoc gruppen. Arbeidet forankres og ferdigbehandles i Hovedkomiteen.

Vedtak: Faggruppen støtter vedtaket fra Hovedkomiteen.

Vurdering av PFAS (04/507)

Mattilsynet har oversendt en nordisk rapport med analyseresultater av PFAS i enkelte vann- og fiskeprøver. Mattilsynet ønsker en vurdering av resultatene. Utkast til vurdering ble diskutert. Enkelte kommentarer og endringer i vurderingen ble foreslått. Det ble opplyst om at EFSA er i gang med risikovurdering av PFOS.

Vedtak: Sekretariatet endrer utkast til vurdering av PFAS i henhold til kommentarer. Endret utkast sendes ut til faggruppemedlemmene for kommentering og godkjenning.

Risikovurdering av forurensede sedimenter (04/509)

Mattilsynet har fått en henvendelse fra SFT vedrørende en rapport hvor blant annet miljøgiftinnhold i spiselige organismer beregnes ut i fra målinger i sediment. Rapporten skal brukes videre i SFTs arbeid med å håndtere forurensede havner og fjorder. SFT har via Mattilsynet rettet en del spørsmål til VKM.

Ut i fra vedlagt dokumentasjon til saken fra SFT var faggruppen enig om at det ikke var mulig svare utfyllende på alle spørsmålene. Faggruppen diskuterte de punktene de mente at de var kompetente til å vurdere.

Vedtak: Sekretariatet skal utarbeide forslag til svar til SFT som faggruppemedlemmene skal kommentere.

7. Distribusjon av informasjon/saker til faggruppen

Det ble ikke tid til å diskutere dette punktet på møtet.

8. Eventuelt

Ingen saker ble diskutert under dette punktet.

9. Fastsettelse av nye møtedatoer

De neste møtene i Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester i matkjeden vil være:

- Onsdag 1. desember, kl 09.30 – 15.00